

31-1 Van het bestuur

Het afgelopen jaar kunnen we met zijn allen met recht een turbulent jaar noemen. Voor de Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal was het een jaar dat niet in de boeken zal komen als één van de meest positieve. Er is veel gebeurd en raar gezegd ook heel veel niet gebeurd.

In december moesten wij helaas afscheid nemen van onze medewerker Albert Bok. Albert was ernstig ziek en is op 28 november 2020 toch nog vrij onverwacht overleden. Albert was een graag geziene persoon op de Oudheidkamer, meer hierover in het memorandum op de volgende pagina.

Met ingang van januari 2020 hebben we een nieuwe medewerker kunnen verwelkomen in de persoon van Arie Stout. Arie is een geboren en getogen Rhoonaar maar woont al ruim vijftig jaar in Poortugaal. Inmiddels hebben we Arie aardig leren kennen en zijn we blij met zijn aanwezigheid.

Begin maart 2020 werd ons land getroffen door het Coronavirus. Onze regio werd niet gespaard en dit had uiteraard gevolgen voor de Oudheidkamer. Nog voor de lockdown besloot ons bestuur op 14 maart de Oudheidkamer te sluiten voor publiek. We hadden toen nog de hoop dat we na de zomer weer open konden gaan. Maar helaas, de geplande heropening op 5 september kon niet plaatsvinden. Tot op heden is de Oudheidkamer nog steeds gesloten en kan ik u niet vertellen wanneer we weer onze Oudheidkamer voor u openstellen. Onze ideeën voor een nieuwe tentoonstelling blijven door de Coronacrisis noodgedwongen nog een tijdje op de plank liggen.

Terwijl ik dit schrijf is het half december, nog steeds hebben we als bestuur van de Oudheidkamer weinig zicht op wat we voor u in de nabije toekomst kunnen betekenen. Om toch iets voor ons publiek te kunnen doen hebben we op 5 september besloten om, op verzoek en met inachtneming van de Coronaregels, voor een beperkt aantal bezoekers de Oudheidkamer open te stellen. Die mogelijkheid is er nog steeds.

Tot nader order kunnen we u helaas niets anders aanbieden dan een zeer beperkte toegang tot de Oudheidkamer, deze Nieuwsbrief en uiteraard kunt u altijd onze website bezoeken.

Hopend op betere tijden wens ik u een gezond 2021.

Jan Klingens, voorzitter.

31-2 In memoriam Albert Bok

Op 8 oktober sloeg de schrik me om het hart toen ik een telefoontje kreeg van onze medewerker Albert Bok waarin hij meldde dat hij ernstig ziek was. Twee weken later berichtte hij dat de situatie nog ernstiger was dan verwacht. Op 1 december 2020 kregen wij op de Oudheidkamer het droeve bericht te horen dat Albert op 28 november overleden is. Albert zou op 31 december 71 jaar geworden zijn.

Het is zoals op de rouwkaart vermeld staat: "Niet onverwacht maar wel veel te vroeg".

In januari 2017 zijn Albert en zijn vrouw Sophia medewerker geworden bij onze Oudheidkamer.

Dankzij Albert en Sophia voldoen wij als Oudheidkamer volledig aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Samen hebben Albert en Sophia, na eerst een training te hebben gevolgd bij het Erfgoedhuis Zuid-Holland te Delft, voor ons het AVG-protocol opgezet, uitgewerkt en ingevoerd. Door de gedrevenheid en het enthousiasme van Albert en de kalmte van Sophia is het een fantastisch dossier geworden waar wij, als stichting Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal, trots op zijn.

Nadat Sophia in september 2019 was gestopt met haar werk voor de Oudheidkamer bleef Albert tot op het laatst een enthousiaste en kritische medewerker, die zeer gewaardeerd werd.

Namens het bestuur en medewerkers,

Jan Klingens, voorzitter.

31-3 Verborgen verleden

U kent ongetwijfeld het tv-programma "Verborgen Verleden", waarin bekende Nederlanders op zoek gaan naar hun voorouders. Er wordt van alles uit de kast gehaald om de afkomst van enige interessante voorouders te tonen. Meestal lukt dit via een voormoeder of verschijnen er adellijke lieden, of, wat ook al gebeurd is, men komt in Veenhuizen of Ommerschans terecht.

Als men op adellijke voorouders stuit, betreft dit meestal een zoon of dochter uit een buitenechtelijke relatie. Heeft u bijvoorbeeld Kranendonken in uw voorgeslacht, dan is de kans groot dat u afstamt van Roelof van Em-michoven, pastoor van Maarheezen in Noord-Brabant, die drie buiten echt geboren kinderen had, waaronder Jan van Cranendonk. Zelf stamde hij met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uit het adellijke geslacht Horne/Cranendonk. Men deed in de middeleeuwen, en ook in later tijden, niet moeilijk over buiten echt geboren kinderen, dit in tegenstelling tot de huidige tijd (denk aan de buitenechtelijke kinderen van Prins Bernard en Koning Albert van België, die recentelijk via een DNA-test gedwongen werd zijn dochter te erkennen, etc.).

Ik wil echter wat dichterbij huis blijven. Mijn betovergrootmoeder was Maria Vermaat, 1811-1845, zij stamt af van Philips Cornelisz. Vermaat en Helena Gerritsdr. Zij is getrouwd met Jacob Beukelman, 1806-1893, bouwman op de Beerenplaat, vandaar mijn belangstelling in de volgende zaak.

Biersteker.

Het was enkele genealogen in de jaren 70 van de vorige eeuw opgevallen dat bij de doop van kinderen van de boerenfamilie Vermaat in de kerk van Poortugaal adellijke mensen uit Rhoon als getuigen aanwezig waren. Zo waren bij de doop van Philip Philipsz. Vermaat op 4 maart 1591 te Poortugaal getuigen Jonker Gerrit van Roon en Cornelis Philipsz. En bij de doop van Maerten Philipsz. Vermaat op 2 mei 1593 waren als getuigen aanwezig Jonker Charles van Nispen, Jacob Tijsz., biersteker in Rhoon, en Helena van Roon dochter van Jonker Gerrit van Roon. Beiden waren zoons van Philips

Philipsz. "oude" Vermaat en Maertje DircxKoedief. Men ging ervan uit dat er een verband moest zijn tussen de familie

Vermaat en de Heren van Roon maar hoe het zat was niet duidelijk. Deze hypothese werd bevestigd toen genealoog Fop Kwekel in het notarieel archief te Delft een akte vond die duidelijkheid gaf over het veronderstelde verband. Het betrof een testament van Jonker Gerrit van Roon, hij legateert aan Helena van Roon, huisvrouw van Jacob Mathijssen, zijn natuurlijke dochter, het vruchtgebruik van 150 carolus gulden, welke som na haar overlijden moet succederen op haar kinderen bij haar eerste man geprocureerd. Delft 3 oktober 1600.

Wie was Helena Gerritsdr. Van Roon? Zij is geboren ca. 1544 te 's-Gravenhage als buiten echt geboren dochter van Katrijn Clementsdr. En jonker Gerrit van Roon. Gerrit van Roon, bewoner van het slot Valckesteyn, vertoefde veel in 's-Gravenhage waar de familie ook een huis aan het West-eijnde bezat.

Helena Gerritsdr. Van Roon trouwt ca. 1565 met Philip Cornelisz. Vermaat, geboren ca. 1530 te Rhoon, biersteker en schepen van Rhoon, zoon van Cornelis Philipsz. Vermaat, brouwer en biersteker, en Katrijn Jansdr.

Coning. Uit dit huwelijk zijn 2 zoons bekend. Na het overlijden van Philip Cornelisz Vermaat, overleden voor 3 oktober 1600, hertrouwt Helena Gerritsdr. Met Jacob Tijsz., biersteker, wonende op het Rhoonse Veer. Helena Gerritsdr. Overlijdt voor 19 oktober 1623 te Rhoon.

Philip Cornelisz. Vermaat had een broer, mr. Pieter Cornelisz. Vermaat, meester chirurgijn, schepen en schout te Poortugaal en dijkgraaf van Albrandswaard. Hij is de stamvader van de Vermaten in Poortugaal, zij hebben tot in de 20^e eeuw in Poortugaal functies vervuld van dijkgraaf, heemraad, burgemeester, wethouder etc. Naar Pieter Cornelisz. Vermaat is in Poortugaal-noord een straat vernoemd!

Philip Philipsz. Oude Vermaat en zijn huisvrouw Maertge Dircx Koedief vertrekken in 1595 naar

Spijkenisse alwaar hij marktschipper en biersteker is. Maertge Dircx Koedief overlijdt op 20 mei 1640 en Philip Philipsz. Oude Vermaat overlijdt na 1648, beiden te Spijkenisse.

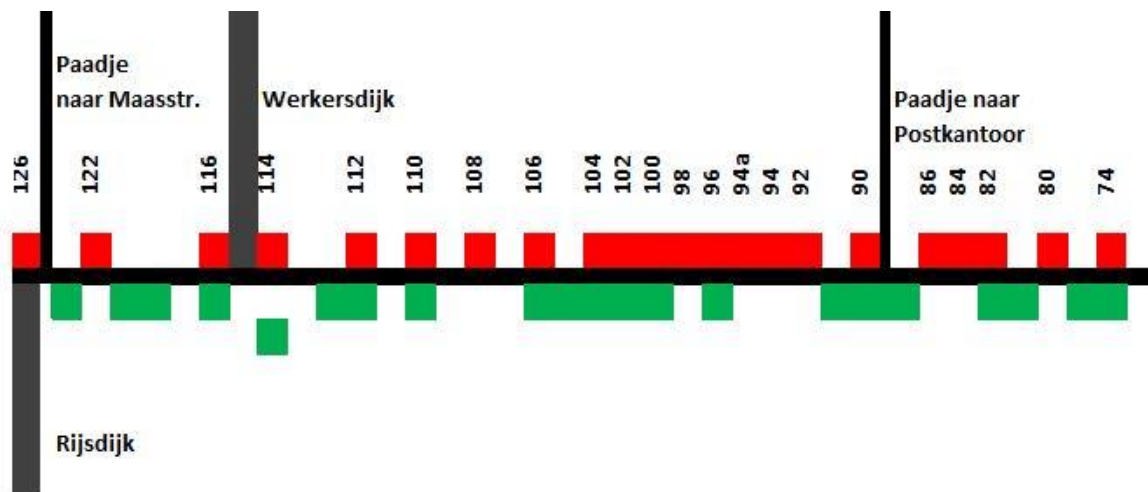
Wat weten we eigenlijk over het geslacht Vermaat? Wel, zij komen uit het Utrechtse met name de dorpen 't Goy en Houten. Philip Eerstz. Wordt al vermeld in 1366 als landgenoot in 't Goy en van 1368 tot 1380 wordt hij vermeld in de rekeningen van de abdij van Oudwijk als landgebruiker. Naast landbouwer waren ze actief als bierbrouwer. Dit verklaart hoe ze in onze regio terecht zijn gekomen. Cornelis Philipsz. Vermaat, bierbrouwer, komt ca. 1543 naar Rhoon, hij is geboren ca. 1510 in Utrecht, zoon van Philip Luijtgens van der Mathe, bierbrouwer en ouderman van het brouwersgilde, en Gerritge Thomasdr. Corlink. Cornelis Philipsz. Trouwt met Katrijn Jansdr. Coning geboren in Rotterdam, dochter van Jan Jacobs Coning, bierbrouwer in brouwerij de Coning te Rotterdam, en Ariaentge Pieter Gijsbrechtsdr.

Het nageslacht van Philip Cornelisz Vermaat en Helena Gerritsdr. Was voornamelijk woonachtig op Voorne en Putten en in de Hoekschewaard, zij zijn dus rechtstreekse afstammelingen van het geslacht van de Heren van Duiveland van het kasteel te Rhoon.

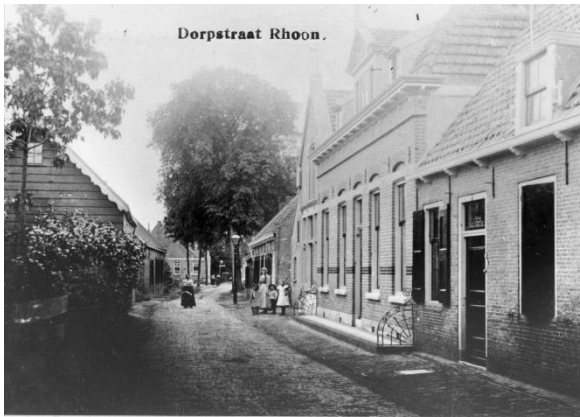
Arie Beukelman, bestuurslid.

31-4 De Dorpsdijk uit onze jeugd

In Nieuwsbrief 30 zijn we gestopt bij de dubbele woning op de nrs. 98 en 96. We komen nu op de plaats waar vroeger de bakkerij met winkel (nr. 94a) en het woonhuis (nr. 94) van Marius (Maais) Huijgen was. De bakkerij, winkel en woonhuis staan er nog steeds. In de bakkerij wordt geen brood meer gebakken en de winkel is al jaren leeg.

Van oorsprong komt de familie Huijgen uit Buurmalsen en omgeving. Claes Huijgen, geboren te Buurmalsen in 1692, trouwde in 1716 met Gerrigje van Gulik. Enkele generaties later werd in 1825 te West-Barendrecht Jan Diederick Huijgen geboren. Jan Diederick, zoon van een timmermansknecht, werd broodbakker. Jan Diederick trouwde met Neeltje Bezemer en ging in Rhoon wonen. Ze kregen 9 kinderen, waaronder Hendrik Jacob en Jacob Hendrik, beiden broodbakker van beroep. Hendrik Jacob trouwde in 1888 met Leentje Leeuwenburg, waarna ze gingen wonen op Dorpsdijk nr. 92. In 1893 werd zoon Marius (Maais) Huijgen geboren. Hendrik Jacob overleed in 1897, 33 jaar oud. Weduwe Leentje hertrouwde in 1898 met bakkersknecht Bastiaan Visser. Bastiaan Visser liet in 1907 door aannemer (en architect) Bas Bouman de nog steeds aanwezige panden bouwen op Dorpsdijk 94a en 94. Bastiaan ging daar wonen en broodbakken.

Aan de rechterkant van de Dorpsdijk nr. 94, 94a en helemaal rechts nr. 92.

Toen Marius Huijgen volwassen was nam hij de bakkerij over van zijn stiefvader Bastiaan Visser. De bakkerij werd later voortgezet door zijn zoon Hendrik (Henk) Huijgen. Henk Huijgen trouwde met Maria (Marry) van der Linden. Na het overlijden van Henk dreef Marry de bakkerswinkel die in 1993 de toepasselijke naam " 't Winkeltje", met de nadruk op "tje", kreeg. Binnen was er slechts ruimte voor een paar klanten. Zeker op zaterdag stond er buiten op de Dorpsdijk een lange rij wachtenden. In 2001 stopte Marry Huijgen-van der Linden met 't Winkeltje. Na 2001 heeft het nog verschillende huurders gehad en in 2019 is het verkocht. In september 2020 is er een aanvraag ingediend voor sloop en nieuwbouw van de panden Dorpsdijk 94

en 94a, en verdwijnt er weer een tastbare herinnering uit onze jeugd.

Lopen we verder richting Groene Kruisweg dan komen we bij het geboortehuis van onze Arie Stout, Dorpsdijk 92. Dit pand is één van de weinige panden die er nog staan waar één van ons, geboren in de jaren '40, nog een persoonlijke herinnering aan heeft. Het pand was ooit eigendom van Bastiaan Visser. Nadat Piet Stout, de vader van Arie, dit pand jarenlang had gehuurd, werd hij op 14 september 1953 de eigenaar van dit pand, onder toezicht van notaris Jan Frederik Hendrik Bennink, kandidaat notaris Jan Egbert Cornelis van den Berg en de 9 erfgenamen van Bastiaan Visser. Piet Stout was schilder bij schildersbedrijf Spruijt (zie Nieuwsbrief 30). In het huis(je) van de familie Stout was behalve een woonkamer, keuken en slaapkamers ook nog een winkel gevestigd, een soort filiaal van juwelier Van Viegen aan de Pastoredijk in Pernis. Bij Stout kon je een horloge laten repareren, een ring of oorbellen kopen, een fotorolletje kopen en ook laten ontwikkelen en ga zo maar door. Arie vertelt het volgende over zijn geboortehuis:

Hoe mijn vader in contact is gekomen met de Firma Van Viegen uit Pernis weten mijn broers en zussen en ik niet. Aan de Dorpsdijk 92 is het begonnen vlak voor de oorlog met een reclamebord aan de lantarenpaal naast ons huis. Dat bord heeft er niet zo lang gehangen, want in de oorlog kwamen regelmatig Duitse soldaten binnenlopen; op het bord stond namelijk ook horlogemaker (Uhrmacher), dus kwam regelmatig de vraag: "Können Sie mal das Uhr reparieren?" Zoveel aanloop van onze bezetter konden ze thuis niet gebruiken want een broer van mijn moeder en een broer van mijn vader zaten ondergedoken in de kelder van ons huis. Na de oorlog is er voor één van de ramen een losse kast (als zijnde etalage) gemaakt, toen hadden we nog 3 ramen, één in de woonkamer en twee in de mooie kamer. 's Zondags werd de "etalage" er dan af gehaald want etaleren hoorde niet op de dag des Heeren!

Leuk was ook als een stelletje zich wilde verloveren, dan werd er een afspraak gemaakt en kwam 's avonds het verliefde stel de ringen uitzoeken bij ons thuis.

In de jaren '50 had je ook nog de reservepolitie die bijstand verleende bij drukke festiviteiten. Daar zat mijn vader Piet Stout ook bij. In 1953 had je de watersnood en moest hij ook aanwezig zijn, want er mocht niemand op de dijken komen, zo heeft hij de foto's kunnen nemen van de watersnood (ook aanwezig in de Oudheidkamer).

Ook als Sinterklaas heeft Piet Stout zijn steentje bijgedragen. Je had toen de jaarlijkse Sint Nicolaas intocht, die kwam in de oude haven van Rhoon aan, het moest dan wel hoog water zijn, anders werd het een soort wadlopen, wat niet aan te bevelen is in zo'n lange rooie jurk. Op de film "800 jaar Rhoon" is de Sint alias Piet ook nog te zien. Tijdens de rondrit door het dorp kwam de Sint ook bij ons

thuis langs; toen hij mijn jongste broertje op zijn arm nam, heb ik mijn broertje nog nooit zo hard zien huilen om zijn eigen vader.

Maar terug naar de winkel. Later is de winkel verbouwd met een eigen ingang, we kregen toestemming van de dames Kruijthoff om gebruik te mogen maken van het slop aan de zijkant van het huis. De voordeur werd nu de winkelingang, dat was een hele verbetering. Er kwamen ook wel kinderen oorbellen uitzoeken en ook gaatjes prikken hoorde dan bij de service! De meisjes gingen dan mee naar de keuken, het oor werd schoongemaakt met alcohol, de naald werd warm gestookt boven het gas, kurk achter het oor en voordat ze het wisten hadden ze gaatjes. Er is nooit iemand terug geweest met een ontstoken oor.

Pasfoto's maken kwam ook in zwang, dat was best nog een lucratieve business, maar ja de regels waren toen niet zo streng als tegenwoordig. In 1984 is de winkel gesloten, Dorpsdijk 92 is er nog wel, maar de Stoutjes wonen nu door het land verspreid.

De familie Stout komt van oorsprong uit de Hoekse Waard, met name Cillaarshoek, de oudst bekende vier generaties zijn daar geboren. Arie Pieters Stout is daar in 1680 overleden. Eén van zijn nazaten, Jan Japik Stout, geboren in 1748 te Cillaarshoek, overleed in Strijen. Via Numansdorp kwamen de nazaten van Arie Pieters in Spijkenisse terecht waar enkele generaties Stout gewoond hebben. Adrianus Stout, getrouwd met Anna van Bodegom, verhuisde in 1905 van Spijkenisse naar Rhoon. De reden van de verhuizing was de aanleg van het spoor voor de Rotterdamsche Tramweg Maatschappij (RTM). Hun zoon Arie, de broer van Piet, vestigde zich aan de Kleidijk en begon daar een (inmiddels wel bekende) rijwielhandel. Naast de woning van de familie Stout stond een vrijstaand gebouwtje. Heden ten dage is daar een winkel voor dameskleding in gevestigd. Van oorsprong was het de garage van Cornelis Kruijthoff, de bewoner van het pand Dorpsdijk 90.

Dorpsdijk 90, woonhuis van Cornelis Kruijthoff, foto uit de jaren '50.

Op nr. 90 stond een groot pand waar in de jaren '50 een bungalow voor in de plaats kwam. In het grote pand (zie foto) woonden Cornelis Kruijthoff, geboren in Mijnsheerenland op 28 mei 1887 en zijn vrouw Magcheltje Struijk, geboren in Hoogvliet op 12 mei 1880. Cornelis en Magcheltje zijn op 27 mei 1909 in Rhoon getrouwd. Magcheltje is in 1952 en Cornelis in 1953 te Rhoon overleden. Cornelis was de laatst geboren zoon van Dirk Kruijthoff, geboren te Mijnsheerenland in 1843 en overleden te Strijen in 1920, en Trijntje Niemansverdriet, geboren te Strijensas in 1842 en overleden te Strijen in 1922. Cornelis was landbouwer van beroep sedert 1909, en heeft geboerd op de boerderij op Dorpsdijk 80. Cornelis en Magcheltje kregen 4 kinderen, zoon Dirk Bastiaan (overleden in 1937 op 23 jarige

leeftijd), dochters Maartje en Trijntje en zoon Bastiaan Dirk. Maartje en Trijntje zijn later samen aan de overkant in een bungalow gaan wonen. Zoon Bastiaan betrok later de boerderij op Dorpsdijk nr. 80. De bungalow die in de plaats gekomen was van de grote woning was omgeven door hoge struiken en viel in de zomer nauwelijks op. Daar waar de bungalow stond is nu het magazijn en parkeerdek van Albert Heijn. Cornelis was behalve boer ook dijkgraaf van Albrandswaard en heemraad van de Zegen-, Molen- en Portlandpolder.

Aan de andere kant van het zogenaamde postkantoorpadje stonden 3 aan elkaar geschakelde arbeiderswoningen, die bij de boerderij van Kruijthoff hoorden. Daar woonden in de jaren '50 drie gezinnen. Het waren typische dijkhuisjes met veel op- en afstapjes van de ene naar de andere kamer. In onze jeugd woonde het gezin van Marinus Fioole op nr. 86, het gezin van Han de Geus op nr. 84 en familie De Winter op nr. 82. Voordat familie De Geus op nr. 84 ging wonen werd het enkele jaren bewoond door Kees Tol. Daarvoor waren Schalk Verhoef en zijn gezin, de grootouders van (onze) Arie Stout de bewoners van nr. 84. In 1954 ging familie De Geus er wonen. Familie De Geus kwam van het eiland Goeree en Overflakkee. Eigenlijk zijn ze gevlucht na de watersnood van 1953.

Mevrouw De Geus wilde niet meer op het eiland blijven. Op zoek naar werk zijn ze na wat omzwervingen in Rhoon terecht gekomen. Ze woonden eerst tijdelijk bij een tante van Han, de familie Hof, die woonde tegenover molen 't Hert. Na werk gevonden te hebben op de boerderij bij Kruijthoff zijn Han, zijn vrouw en zijn toen nog enige dochter op Dorpsdijk 84 gaan wonen. Eind jaren '50, toen mevrouw De Winter vertrokken was op nr. 82, werd dat huis bij de woning van Han de Geus getrokken. Mevrouw Fioole, mijnheer en mevrouw De Geus en mevrouw Kruijthoff zijn er blijven wonen totdat de woningen en de boerderij in 1984 werden gesloopt. Allen gingen wonen op de Tweespan of de Vierspan.

Dan komen we bij de grote boerderij van Bastiaan Dirk Kruijthoff. Zijn vader Cornelis verhuurde de boerderij in 1925 aan Johannes Pieter Vogelaar. In 1933 werd de boerderij verhuurd aan Huig de Koning. Na de verhuurperiode komt Bastiaan Dirk Kruijthoff op de boerderij. De landerijen waren waar nu de Julianastraat is en aan de noordkant van de Groene Kruisweg. Aan de noordkant van de Groene Kruisweg liepen in de zomer ook de koeien. Op de akkers werden o.a. graan, uien, aardappelen en suikerbieten verbouwd. Bastiaan was getrouwd met Wilhelmina Adriana (Mientje) Kranenburg, geboren in Schiebroek in 1918. Wilhelmina is jarenlang actief geweest in de Rhoonse politiek en in diverse Rhoonse besturen. Bastiaan Kruijthoff was heemraad van de Zegen-, Molen- en Portlandpolder, dijkgraaf van het Binnenland en het Buitenland van Rhoon en hoofdingeland van het Waterschap Ijsselmonde. Hij was de laatste landbouwer op de boerderij aan de Dorpsdijk. I.v.m. nieuwbouw wordt de boerderij in januari 1984 gesloopt. Jan Klingens vertelt over mevrouw Kruijthoff: *Sinds kort weet ik dat 'mevrouw Kruijthoff' Mientje Kruijthoff heette. Uiteraard weet ik ook dat ze belangrijke bestuurlijke functies heeft gehad. Maar een door haar opgerichte breiclub zal mij altijd blijven. De breiclub had ze in de jaren '50 opgericht voor het goede doel. De gebreide sokken, truien, shawls, etc. werden verkocht op een bazaar en de opbrengst ging naar een nieuw te bouwen kleuterschool, de christelijke kleuterschool "Kris Kras" aan de Bernhardstraat. De kleuterschool staat er nog steeds. Op maandagavond werd er door een 10-tal dames bij één van de breisters thuis gebreid (en gekletst) alsof het een lieve lust was. Mijn moeder was één van de breisters en ik herinner me het getik van de breinaalden, het geklets en gelach nog heel goed. Aan de gebreide sokken van de kinderen die bij mij in de klas zaten, waaronder Kees Kruijthoff, kon je zien welke moeders er mee deden aan de breiclub. Je kunt het je bijna niet voorstellen dat dergelijk clubjes heden ten dage nog opgericht worden. In de jaren '50 was het een normaal fenomeen.*

Op Dorpsdijk 74 stond een idyllisch dijkhuis. In de boeken is dit pand in de 18^e eeuw al bekend onder de naam "herberg Centraal". Ook wordt vermeld dat dit een halte was van de diligence, halte "Centraal". Wij wisten in onze jeugd niet anders dan dat dit het huis van Piet Wessing was. Pieter (Piet) Wessing, schoenmaker, geboren op 13 februari 1915 en overleden op 2 juni 1982 te Rhoon. Piet Wessing is in november 1951 in Hoogvliet getrouwd met Aaltje van Hengel, geboren te Hoogvliet op 30 augustus 1920 en overleden te Rhoon op 20 december 2005. Een zus van Piet, Helena Jacoba, was getrouwd met de huisschilder Wim Roest, zij hadden een schilderswinkel op Dorpsdijk 174 te Rhoon. Piet was een zoon van schoenmaker Johannes Wilhelmus (Jan) Wessing, die eveneens schoenmaker in Rhoon was. Jan Wessing was een zoon van de in Winterswijk geboren Jan Willem Wessing, ook schoenmaker van beroep. Jan Willem was een zoon van de op 17 juli 1797 in Borken (Duitsland) geboren schoenmaker Joannes Christoffer Wessing, die trouwde in Winterswijk met Grada Oorthuis.

Behalve dat Piet Wessing schoenmaker was, verkocht hij ook schoenen. In de oorlogsjaren kreeg Piet concurrentie van Dirk Kranenburg, die een schoenenwinkel opende schuin tegenover Piet. In zijn vrije tijd was muziek Piet zijn lust en zijn leven, hij was actief lid van muziekvereniging "Volharding". Engel Dorst schreef over die tijd: *Piet Wessing, schoenenverkoper en reparateur van schoenen en leerwerken. Ik kocht er graag schoenen, Piet wist er veel over te vertellen en gaf goed advies. Hij en zijn vrouw waren enthousiaste leden van de plaatselijke fanfare "Volharding". Dat was ik ook en ik kreeg, samen met anderen, muziekles van Piet. We zaten daar dan op een doordeweekse avond te blazen tussen de schoenendozen. Bij Volharding speelde ik eerst cornet en later bugel. Soms speelden we in een zaal, zoals bij de jaarlijkse uitvoering en af en toe op een concours. Maar op straat spelen was echt leuk. Opstellen bij het Hervormd Centrum, dan gaf de tambour-maitre een sein en de drumband begon. Achterin bij de blazers moesten er dan altijd nog een paar hun peuk uittrappen en het instrument omhangen maar na een meter of twintig/dertig liep het spul in de maat. Piet speelde*

bijna alles uit zijn hoofd, soms keek hij even naar het begin van een mars maar vaak was dat niet nodig. De avondvierdaagse en de bus van de bejaardenreis werden zo binnengehaald. Soms ook een aubade bij een jubilaris (en dan na het blazen met zijn allen bij die mensen naar binnen).

Achter het kenmerkende huis aan de Dorpsdijk 74 stonden in onze jeugd nog twee woningen. In die woningen woonden de vader van Piet en de familie Muizer.

Wordt vervolgd

Jan Klingens, voorzitter.

31-5 De Omnibus

Het is voor ons bijna niet voor te stellen hoe geïsoleerd onze dorpen Poortugaal en Rhoon waren zodat, tenzij ze over een rijtuig beschikten, onze overgrootouders de meeste afstanden te voet moesten afleggen.

Maar er hing verandering in de lucht. De stad Hoorn in West-Friesland werd verbonden met een spoorlijn naar Amsterdam. De omnibus die de dienst vele jaren had onderhouden, kwam te koop en werd gekocht door P. van der Schee te Rhoon. Men kon deelnemen in de onderneming met aandelen van f 2,50. Op dinsdag 25 mei 1886 was het zover dat er 3 maal per week een wagen van Poortugaal via Rhoon naar het Katendrechtse veer reed onder de naam Omnibusdienst. Er was tevens een pakketdienst bij ingevoerd. De omnibus deed dienst tot januari 1890. De tand des tijds knaagde aan de oude omnibus, zodat die niet meer te gebruiken viel. In het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard en IJsselmonde van 18 januari 1890 schreef men: "Is er ooit een vervoermiddel afgedankt dat met de kwaliteit "versleten" kan worden bestempeld, dan zeker onze omnibus". Kennelijk leed de dienst een kwakkelend bestaan want in augustus 1890 werd de dienst opgeheven, deels te wijten aan de slechte wegen en veel materiële schade aan de oude omnibus.

OMNIBUSDIENST
MET GOEDEREN-VERVOER, VICE VERSA.
Ondernemer: P. VAN DER SCHEE.
Wekelijks: Maandag, Dinsdag en Zaterdag,
van POORTUGAAL over Rhoon naar CHARLOIS.
(Katendrechtse Veer.)

UIJ POORTUGAAL:
Maandag v.m. 7, Dinsdag v.m. 7.30 en Zaterdag v.m. 8.30 uur.

UIJ RHOON:
Maandag v.m. 7.15, Dinsdag v.m. circa 7.45 en Zaterdag v.m. circa 8.45 uur.

Aankomst te CHARLOIS (Katendrechtse Veer):
Maandag v.m. 8.15, Dinsdag v.m. 8.45 en Zaterdag v.m. 9.45 uur.

UIJ CHARLOIS (Katendrechtse Veer):
Maandag n.m. 12.45, Dinsdag n.m. 2.15 en Zaterdag n.m. 3.30 uur.

Aankomst te RHOON, telkens circa een uur later.
Aankomst te POORTUGAAL:
Maandag n.m. circa 2, Dinsdag n.m. circa 3.30 en Zaterdag n.m. circa 5 uur.

Stations: Poortugaal J. VAN DER SCHEE.
Rhoon J. KAMP.
Charlois B. BARENDRECHT

Pieter van der Schee, geboren te Rhoon op 11 september 1852, ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Rhoon, was gehuwd met Maria Frederika Weverling. Hij vertrekt in 1894 naar Rotterdam, teleurgesteld dat als burgemeester van Rhoon niet hij, maar G.E.C. Ribbius benoemd werd. Hij vertrok in 1895 naar Arkel waar hij winkelier werd.

Hij overleed te Apeldoorn op 3 november 1927.

Op initiatief van notaris H. Duifjes, de heer A. van der Poest Clement, burgemeester te Poortugaal, en de heren P.T. Dekker en D. van der Linden te Rhoon, werd een onderlinge onderneming tot exploitatie van de omnibus opgericht. Door een aantal ingezetenen werd deelgenomen met aandelen van f 10,--. Directeur/ondernemer werd Johannes Kok, smid, met een jaarwedde van 25 gulden. Aanvang van de dienst 4 mei 1891. Vertrek uit Poortugaal via de Kruisdijk, Werkersdijk, Rhoonse Dorpsstraat, Kleidijk, Schulpweg, Rietdijk, Katendrechtse dijk. Tot het in- en uitladen van de reizigers wordt stilgehouden te Poortugaal bij Joh. Van der Schee, het Wapen van

Poortugaal en Albrandswaard, te Rhoon bij weduwe J. van Straaten en J. Kamp en te Charlois bij B. Barendregt, Katendrechtse veer. Aankomst te Charlois 5 kwartier na vertrek uit Poortugaal.

Op maandagmorgen 18 april 1894 verongelukt de omnibus; op de Tolhuisendijk schrikt het paard van de spoortrein Rotterdam-Olietanks en sprong van de dijk. Het rijtuig werd zwaar beschadigd, het onderstel met de voorwielen werd geheel weggerukt, er brak wonder boven wonder maar één ruit, de koetsier kwam met de schrik vrij, de enige passagier sprong bijtijds uit het achterportier en ook het paard had geen letsel. Was het de andere dag gebeurd dan was het minder goed afgelopen, in de regel zat de omnibus dan vol marktbezoekers.

In 1897 is er weer een andere ondernemer, namelijk Cornelis Pons, particulier. Vanaf 1 januari dat jaar wordt de route gewijzigd; bijna het gehele noorder gedeelte van Rhoon wordt niet meer

aangedaan; vandaar dat het Wapen van Rhoon en Pendrecht ophoudt als station voor de omnibus, voortaan wordt stilgehouden bij G.J. Bresser.

Omnibus voor het Wapen van Poortugaal, op de bok Arie van Noordt, verder te zien notaris Duifjes, Arie en Dirk van Noordt, ca. 1899

De omnibus blijkt na het ongeluk geheel vernieuwd en biedt thans plaats aan 22 personen, voorheen maar 16 personen. En er is een 1^e klasse en 2^e klasse; een enkele reis 1^e klasse kost

f 0,40, retour f 0,70 en 2^e klasse f 0,25, retour f 0,40. Bagage beneden de 5 kilo vrij.

Ook Cornelis Pons, gehuwd met Neeltje Johanna van der Poest Clement, is niet lang ondernemer.

Vervolgens komen we mijn overgrootvader Arie van Noordt, landbouwer op boerderij het Ooievaarsnest te Poortugaal, tegen als ondernemer. Zoon Cornelis van Noordt, gewapend met een hoorn, waarmee hij het vertrek aankondigde, was conducteur. In het voorjaar van 1903 wordt de omnibusdienst Poortugaal-Charlois beëindigd. De omnibus met 2 paarden, 4 en 6 jaar oud, mak in alle tuigen, wordt 25 mei 1903 te koop aangeboden. Zaterdag 13 juni 1903 vindt de laatste

reis plaats en zo wordt ook het tijdperk van trekschuit en omnibus afgesloten. In het vervolg reist men per R.T.M. stoomtrein naar Rotterdam.

Arie Beukelman, bestuurslid.

31-6 De “Werckershoeve”

In de jaren negentig van de vorige eeuw heb ik van een aantal oude boerderijen in Rhoon en Poortugaal bouwkundige tekeningen gemaakt, o.a. van de “Werckershoeve”, Werkersdijk 25 in Rhoon.

Volgens Jan Leenheer, de laatste boer-eigenaar van deze boerderij, zou hij ca. 1650 gebouwd zijn, zoals hij mij in 1990 vertelde. Maar inmiddels weten we uit het boek “Rhoonse boerderijen” van Arie Beukelman, dat er al in het begin van de 16^e eeuw een boerderij op deze plek stond, bewoond door Pieter Jansz. De Raadt.

In 1604 kwam de boerderij door erfenis en koop in handen van Bastiaan Leendertz. de Wercker. Aan hem zal de boerderij dus zijn naam te danken hebben, ook de weg waaraan hij staat, draagt deze naam, Werkersdijk.

De Werkersdijk is één van de dijken die de polder “Oud Rhoon” omringen, het gedeelte langs het later “Zantel” genoemde riviertje.

Ook in de zestiende eeuw braken dijken nog wel eens door. De boer wilde dus hoog staan met zijn boerderij; hij bouwde hem dus op de dijk, vandaar dat de boerderij niet in een rechte lijn gebouwd is. Het woonhuis staat in een hoek ten opzichte van de schuur, met de kromming van de dijk mee. De weg, voor zover die er al was, werd er omheen geleid.

Na 1691 kwam de boerderij door een huwelijk in handen van mensen die Decker of Dekker heetten. In 1912 was de boerderij in bezit van de broers Jan en Arie Dekker, beiden ongehuwd. Een derde broer, Klaas, had een boerderij in de Hoeksche Waard. Er was ook nog een zuster.

Enige bijzondere aspecten van de boerderij.

In 1993, toen de boerderij een grote renovatie

onderging, kwamen uit een oude bedstee, een paar plankjes te voorschijn, waarop geschreven was:

1912 J. Dekker
K. Dekker
Arij Dekker
Ambachtslieden:
L. Herlaar
B. Bouman
B. Bresser
J.P. Selle

Arie Decker voor de boerderij.

Herlaar was metselaar-aannemer, Bouman was timmerman-aannemer-architect, Bresser was timmerman in dienst bij Bouman en Selle was schilder-aannemer. De beschreven plankjes bevinden zich nu in de Oudheidkamer.

Eertijds was er boven de toegangsdeur in de westzijde van de grote schuur een geschilderd houten bordje aangebracht, waarop het wapen van Van der Wercken en het jaartal 1775 was aangebracht, waarschijnlijk het bouwjaar van de schuur. In 1990 was op het bordje niet veel meer te zien. In 1993 heeft de toenmalige eigenaar, de heer Peinemann, een nieuw bordje laten maken. (zie pagina 23)

De Werckershoeve aan de Werkersdijk in 1965.

In de westgevel van het woonhuis is door middel van muurankers het jaartal 1799 aangebracht, dat is waarschijnlijk het bouwjaar van de laatste uitbreiding van het woonhuis, dat toen 6,70 m. verlengd werd. De oude voorgevel is in het huis blijven staan met de gaten van de deur- en raamkozijnen er nog in, dat is op de zolder nog te zien. De kozijnen zelf zijn verplaatst naar de nieuwe voorgevel.

In het woonhuis is aan indeling en diverse andere aspecten te zien dat het in de loop der tijden meerdere malen verbouwd is, zeg maar gerust vele malen. Zo waren er tijdens de renovatie 6 of meer schoorstenen, of sporen daarvan, te zien, waaronder

een reusachtige schouw van 3,30 m. breed.

Een bijzonder detail is ook een kozijntje in de westelijke topgevel van de schuur. Er hangt een klok (of bel) in, die werd gebruikt om de schafttijd (etenstijd) aan te geven door te luiden. Boerenarbeiders beschikten vroeger niet over een horloge en wisten dus niet hoe laat het was. Ook kan deze dienst gedaan hebben om uilen, die in de schuur nestelden, in en uit te laten vliegen. Die moesten helpen de muizen in de schuur binnen de perken te houden.

Het gemaaide graan werd vroeger in de schuur opgeslagen en later, in de winter, gedorst. Daar kwamen zwermen muizen op af. Ook is die opening mogelijk nodig om de luchtdruk binnen en buiten de schuur gelijk te houden. Treden daarin verschillen op, b.v. door extreme weersomstandigheden, dan kunnen er gaten in het dakriet ontstaan.

De bel die werd gebruikt om de schafttijd aan te geven.

De zolder van het woonhuis werd niet voor bewoning gebruikt, b.v. om te slapen. Hij was uitsluitend bedoeld als opslagplaats, b.v. graanzolder. Er was alleen een meidenkamer(tje) met een deur die afsluitbaar was.

Er waren ook nog twee tweepersoonsbedsteden op de zolder zonder verder enige entourage, gewoon twee houten bakken, waar stro in gelegd kon worden om op te slapen, bedoeld voor inwonende knechts. De meiden moesten hier langs om in hun kamer te komen, dat was een beetje een "de kat op het spek

binden" situatie. De trap naar de zolder was in de schuur, het personeel hoefde dus niet door het huis van de boer.

In het huis waren ooit 8 of meer bedsteden voor 2 personen in 5 grote kamers en een keuken van 6,50 x 4,70 m. Ik weet niet of die slaappleatsen wel eens allemaal tegelijk in gebruik waren.

Rond 1900 woonden er 2 vrijgezelle mannen en een huishoudster in dat enorme huis.

In 1915 lieten de Dekkers in de hof (tuin) westelijk naast de boerderij een rentenierswoning bouwen.

De boerderij werd verhuurd aan een neef, Nicolaas Rocus Barendregt; zijn moeder heette Jaapje Dekker en was de zuster van Jan en Arie Dekker. Jan Dekker overleed in 1920.

In 1927 ging Rocus Barendregt rentenieren; hij ging wonen aan de Rijdsdijk 27, dat huis werd later "Het Rozenhofje" genoemd, in 2019 gesloopt.

Barendregt gaf zijn aangetrouwde neef, Cornelis Jan Leenheer, boer in Barendrecht, een tip dat de "Werckershoeve" te pachten was. En zo huurde Leenheer in 1927 de boerderij van Arie Dekker. In Barendrecht had hij een boerderij met 40 ha. grond, verspreid door heel de gemeente. In Rhoon kreeg hij een boerderij met ca. 40 ha. aaneengesloten land, direct achter de stee, bovendien met de allerbest denkbare grond, n.l. zavel (een mengsel van klei en zand). Het was dus voor Leenheer een grote verbetering.

Cornelis Jan Leenheer werd in 1889 geboren in Barendrecht, hij trouwde in 1914 met Pieterella Elisabeth Barendregt, geboren in Barendrecht, dochter van Cornelis Barendregt. Zij kwamen in 1927 in de "Werckershoeve" in Rhoon. Zij kregen 4 kinderen, 2 zoons en 2 dochters. De oudste zoon is jong overleden, de jongste zoon Jan volgde dus zijn vader op toen deze in 1946 overleed. Jan Leenheer trouwde in 1945 met Elisabeth Gerardina van den Hoek uit Strijen. Hij woonde na zijn huwelijk in een huis aan de Rijdsdijk nr. 43 "Rondom Zon" geheten, voormalig huis van onderwijzer S. Pols. In de hongerwinter met Leenheer geruild voor eten. Toen Leenheer sr. overleed, ruilde Jan met zijn moeder van woning en kwam in de boerderij wonen.

In 1951 werd de boerderij met 38 ha. land, namens de erven Dekker openbaar verkocht. Hoewel Arij Dekker in 1938 was overleden, kon de verkoop niet eerder gebeuren omdat hij in zijn testament had bepaald dat de boedelscheiding niet mocht plaatsvinden voordat twee oude dames waren overleden, die beiden uit de nalatenschap een lijfrente ontvingen van f 2,50 per week. Die dames waren mevr. Jaapje Kruijthoff-Kluijthoofd, een familielid, en Dekkers huishoudster Geertrui.

Dekker had bepaald dat alleen een familielid de boerderij mocht kopen mits hij de taxatiewaarde van f 112.000,- wilde betalen. Zo niet, dan werd hij openbaar verkocht.

Klaas de Koning, collega-boer en familie van Dekker (zijn vrouw was een oomzegster van Arie Dekker) mijnde de boerderij af op f 114.000,- en verkocht hem daarna door aan Jan Leenheer.

Jan Leenheer was erg trots op zijn boerderij. Hij zei tegen mij: "Het is de grootste boerderij in de verre omgeving". Hij zag daarbij de "Portlandhoeve" over het hoofd. De "Werckershoeve" heeft een inhoud

van 6.930 m³, de "Portlandhoeve" 10.072 m³.

In 1965 verliet Leenheer alweer zijn geliefde boerderij. Hij liet naast de boerderij een nieuw huis bouwen aan de Maasstraat. Zijn eerste knecht, Leen Groeneveld, ging in de boerderij wonen.

In 1984 werd de boerderij aan de landbouw onttrokken en verkocht aan de heer P. Stahlie en diende vervolgens als opslagplaats voor Sta-Rho ruitersartikelen.

Leen Groeneveld (links) achter de boerderij.

In 1992 werd de hoeve verkocht aan C.P. Peinemann van het gelijknamige kraanverhuurbedrijf in Hoogvliet.

Leenheer had een zgn. gemengd bedrijf, zoals in deze omgeving gebruikelijk, landbouw en veehouderij. Er was een stal voor 30 melkkoeien, een stal voor jong vee en een stal voor 10 paarden, maar de familie Leenheer heeft er nooit meer dan 6 gehad. Ook werden er één of twee stieren gehouden, die waren eigendom van de zgn. Fokvereniging, waarin een twaalfstal grote boeren uit de omgeving aandeel hadden. Alle boeren uit de omtrek kwamen met hun koeien naar Leenheer om ze te laten dekken. In 1951 werd de Fokvereniging opgeheven, men ging toen over op K.I. (kunstmatige inseminatie).

aangeschaft, midden in de grote crisis. In 1933 waren luxe auto's nog behoorlijk zeldzaam, er waren er misschien 4 of 5 in Rhoon.

In 1937 begon de modernisatie en mechanisatie van het boerenbedrijf. Tot dan waren er houten boerenwagens en paardenkrachten, een paar ploegen en eggen en nog heel veel handwerk. In 1937 werd de eerste landbouwwagen op luchtbanden aangeschaft, later nog een en in 1938 een derde. In

Wapen van Van der Wercken. (zie pagina 18)

De foto is van het gerestaureerde wapen in de gevel. Als helmteken is een eekhoorn geplaatst. In het originele bord was het een eekhoorn in zilver.

hulp van 6 werkpaarden. Nu heeft een boer een enorm machinepark, voor elke bewerking op het land een andere machine, die hij zelf allemaal moet besturen en geen personeel meer. Moeten er meer mensen zijn, dan helpen boeren elkaar of laten loonwerkers het werk doen. Er zijn ook steeds minder boeren en boerenland in Albrandswaard.

Roelof Dubel, bestuurslid.

Het ging de familie Leenheer kennelijk voor de wind. In 1933 werd een personenauto

1947 werd de eerste landbouwtrekker gekocht. In 1954 gingen de laatste werkpaarden naar de slager. In 1948 werd samen met Arie en Klaas de Koning een combine gekocht en kon dus voortaan direct bij het maaien graan op het land gedorst worden. Dit was het einde van de uilen in de schuur. De tassen, ruimten tussen twee gebinten, in de schuur werden niet meer voor opslag van het gemaaid koren gebruikt. De tassen werden omgebouwd tot koelruimten voor aardappels. Daarvóór werden aardappels na de oogst op het land ingekuuld en met stro en grond toegedekt.

De mechanisatie ging en gaat steeds verder. 80 jaar geleden deden bij Leenheer 4 vaste en 4 losse arbeiders het werk met